

A progresszív irányzat jelenleg egyedüli Magyarországon élő rabbija osztja meg e tárgyban húsz éves lelkipásztori működése tapasztalatait és gondolatait. Hogyan egyeztethető össze a tradicionális halacha és a ráchmónesz (irgalom), a vallási intézményrendszer és a humánus? Dilemmák és megoldási kísérletek, a jövő felé vezető út.

Kovácsné Faltin Erzsébet

A magyar Szent Család

Amikor Magyarországon családról beszélünk, mi több, a családi kötelék primátusára egy egész esztendőt nevezünk, egy évnyi tevékenységünk a családot ünnepli, nem maradhat el a magyar szent család meg- és felidézése.

Belegondoltunk-e valaha is abba, miközben mindennapi apró-cseprő dolgainktól kimerülten rogyunk le esténként, hogy Szent István és felesége, Boldog Gizella a Kárpátok ölelésében, a családon alapuló törzsi rendben területet foglaló, törzsenként letelepült különböző nemzetiségű, a magyar-magyar törzs elsőbbségét elismerő törzsi nagycsaládok vérszövetségét Európa egyik legnagyobb államává tették?

És vajon az eszünkbe jutott-e, s ha igen, érzelmileg hogyan azonosultunk azzal, hogy államalapító nagy királyunknak és történelmünk legszentebb, legigazabb királynéjának édesapja, édesanyja, testvéreik voltak, miközben ők maguk édesapa és édesanya lettek/voltak? Szent István királyunk és hitvese Boldog Gizella 995-től 1038-ig álltak egymás mellett jóban rosszban, egymás támaszaiként, csekély öröm mellett elviselve az elviselhetetlent: belharcok és külső támadások özönét; testvér ármánykodását; kisdedeik, serdülő és felnőtt fiúk halálát; merényleteket; s végül Gizella egyedül a kitaszitottságot, szeretett hazája elhagyására kényszerítettséget.

Az első magyar királyi pár élete, családjukkal, egymással, alattvalóikkal tanúsított viselkedése példaadó volt és maradt!

Kürti László

A család és a nagycsalád változásai Csereháton és a Kiskunságban

A társadalomtudományokban általánosan elfogadott a nukleáris- és a nagycsalád-modellről alkotott alábbi elképzelés. Az előbbinél csak a szülők és a gyerekek él egy háztartásban, az utóbbi – jellemzően a falusi/paraszti társadalom 20. század előtti közösségeiben – a több generációs patriarchális családmódot jelenti. Ma a nagycsalád elnevezés jobbra a több gyermeket nevelő házaspárra vonatkozik; a 20. század első évtizedében a többgenerációs paraszti nagycsalád a szülők és nagyszülők, a gyerekek és az unokák egy háztartásban való tartozását foglalta magában. Az a két terület ahol a család változásait figyelhetjük meg, egyfelől a palóc régió szomszédságában elterülő Héthatár (Cserehát, Abaúj) határ menti falvai, illetve a kiskunság peremén található jársági telepések által létrehozott községek mentén található. A palóc nagycsalád, a had leírása ismert a 19-20. századból, a jász kirajzás a kiskun területre a több generációs nagycsaládot a 20. századig fenntartotta. A másik, a csereháti Hétfalu vagy Héthatár területéről eddig jóformán semmiféle adat nem áll rendelkezésünkre. Annyi bizonyos, hogy a 18. századi felvidéki több nemzetiségű betelepülés szerepet játszott a változatos családrendszerek kialakulásában. Itt a nagycsalád lassú felbomlásának az oka nem a földtulajdon elaprózódása volt, ahogyan az a kiskun közösségekben lejátszódott, inkább a munkaerő elvándorlás és az iparosodás. Amíg a 20. század végére a Cserehát peremvidékén lévő törpefalvak elnéptelenedését tapasztaljuk, a több generáció együttélésére épített „Kádárkockák” vagy a felújított tornácos parasztházak szinte üresen állnak, a kiskunsági településeken